

Turiny

Vikaras Paulius.....	9
Mémelio apylinkių lankymas.....	18
Žardės plėšikai	31
Valteris ir Paulius lanko kuršių gyvenvietes.....	39
Birtha.....	53
Palangės žynys Mémelyje	61
Svarbūs reikalai nelaukia	71
Kaimynas Algminas iš Karšuvos.....	76
Vergo Putšos vargai	80
Sembų sutriuškinimas	85
Mémelio kariai grįžta iš Sembijos.....	96
Pagalba Žardės kalviams	98
Nauji darbai laukia	103
Mémeliečių kelionė į Nadruvą ir Sembą.....	108
Kionigsbergo pilis	115
Svečiuose pas Tirską.....	129
Eskulapas Tomas Romovėje.....	141
Kionigsbergas stiprėja	159
Prūsai ruošiasi kerštui.....	165

Prūsai puola Kionigsbergą	169
Vėluvos užkariavimas	174
Tirsko krikštas	179
Grįžimas jūra į Mėmelį.....	182
Legenda apie pirato Norbio lobį.....	188
Darbai namuose	191
Kionigsbergo pirkliai Mėmelio rotušėje	209
Sakmė apie vienuolį bibliotekininką.....	212
Nauji džiaugsmi ir darbai.....	215
Gudrusis Algminas.....	228
Karšuvos žynio nuotykių pajūryje	236
Svarbusis špitolininkas Tomas.....	244
Naujienos iš ordino.....	247
Artėja neramūs laikai	251
Mėmelis atsilaiko	256
Paliaubos	273
Mėmelis – Hanzos sąjungos miestas.....	285
Skuodo mūšis	290
Mėmelio komtūro kalavijas.....	302

Artėja neramūs laikai

Po nepavykusio Tomo pagrobimo priešais Algminą neramiai mindžiukuodami tarsi prasikaltę vaikai, stovėjo trys žvalgai, sužlugdę užduotį. Algmino menėje šalia Algmino sėdėjo Girvydas ir Sakutis.

Algminas buvo įniršęs, bet tramdėsi, tik garsiau kalbėjo:

– Vaikiščiai galėjo šią užduotį atlikti geriau nei jūs – mano patikimiausi ir labiausiai patyrę žvalgai! Užkelti pagrobtą špitolininką ant slidaus balno ir bet kaip pririšti – ką, mazgų raišioti nemokate?! Moterys jus išgąsdino ir nuvijo? Jos buvo ginkluotos? Dvirankiais kalavijais ar kauptukais? Sakote, kad į laumes Vėtras panašios – piktos ir rėkiančios! Atskrido oru ar pasirodė iš pragaro gelmių? O gal tai buvo Perkūno tetos?

Išbaręs nevykėlius, Algminas tarė:

– Ši nesėkmė dar labiau skatina veikti. Mėmelio įgula gali tapti įtari ir gerai pasiruošti, todėl delsti negalima. Girvydai, kitų žemaičių vadų ir Lietuvos Mindaugo patikinimą dėl pagalbos gavome, tad siųsk pasiuntinius, kad telktų jėgas ir pradėtų žygius: Mindaugo lietuviai turės įsitvirtinti prie Nemuno,

Ramigėje. Tegul vietinius skalvius įkalba prisijungti, jei nesusitiks geruoju – žino, kaip priprašyti. Ramigėje tegul akylai viską stebi. Jei tik iš Prūsijos kryžiuočiai persikels per Nemuną ir eis į Mėmelio miestą su pagalbininkais, išsyk lietuviai turi įveltiti tuos pagalbininkus į mūšį ir neleisti Prūsijos vokiečiams atvykti į Mėmelį. Šiaurės žemaičiai iš Saulės, Sidabrės, Medininkų nuo Varnelės tegul susiburia ir ruošiasi eiti į Livonijos Kuršą terioti ir plėšti tenykščių kryžiuočių pilių. Lai sukelia tuose kraštuose didelį erzelį. Reikia, kad vokiečiai būtų užimti savo reikalais, gynyba ir nespėtų į Mėmelį pagalbos pasiųsti. O aš subursiu Karšuvos, Plungos, Kražių, Telšos ir aplinkinių pilaičių pajėgas ir nušluosiu Mėmelį nuo žemės paviršiaus. Sakuti, ar tu ir žyniai su dievų pagalba iš dieviškų aruodų jau gerų ginklų ir šarvų privežei? Tada apginkluok jais mano bebaimius karius! Toks planas. Vykdykime jį. Kitų metų vasarą Mėmelis turi kristi.

1257 metų pavasarį Algmino pasiuntiniai pasibalnojo eikliuosius žirgus ir išlėkė pranešti apie būsimą žygį.

Baigiantis 1257 metų pavasariui, susibūrusios žemaičių ir lietuvių pajėgos pajudėjo trimis Algmino nurodytomis kryptimis. Link Mėmelio nenumaldomai slinko milžiniškas pavojus.

Karlo žvalgai, kai Algmino pajėgos sustiprėjo, o žemaičių ir lietuvių būriai ėmė judėti trimis kryptimis, pranešė Mėmelio komtūriui neramias žinias. Bernardas iš karto įsakė siųsti pasiuntinius ir pašto karvelius į Goldingą, Rygą, Prūsiją, Kulmą – kad praneštų apie pavojų ir pakviestų į pagalbą ordino brolius.

Dar tą patį pavasarį Bernardas sušaukė pasitarimą. Tarnai pastatė ant stalo atnaujintą Mėmelio pilies ir miesto maketą. Kambaryje susirinko visi reikalingiausi pilies vyrai: Karlas, Cigleris, Valteris, Tomas ir Dirkas.

Pakviesti atvyko ir miesto burmistras Martinas bei vikaras Paulius. Prasidėjus pasitarimui Bernardas liepė Karlui papasakoti, kas žinoma apie Algmino veiksmus. Kai Karlas baigė pasakojimą ir visi sunerimę pradėjo aptarinėti pasiruošimo gynybai veiksmus, komtūras leido pasisakyti visiems. Po to jis

paprašė Dirko dar kartą papasakoti ir parodyti Mėmelio make-
te, kaip dabar atrodo Mėmelio ir pilies gynybiniai įtvirtinimai ir
kas buvo padaryta per praėjusį pusmetį.

Dirkas atsistojo ir palinko virš maketo. Tada rodydamas laz-
dele pasakojo:

– Pilis dešiniajame Dangės krante pastatyta jau beveik ke-
tvertą metų. Piliavietė yra kampe prie Dangės žiočių ir Kuršių
marių, tad iš vakarų ir pietų ją saugo vanduo – marios ir upė.
Tarp Dangės, Kuršių marių ir ant pylimų sureštų pilies sienų
yra plotokas žemės plotas, kuriame išikūrę gyventojų namai ir
amatininkų dirbtuvės, žvejų pašiūrės, namukai ir uosto sandė-
liai su laivų dirbtuvėmis. Prieš pilies sienas išrausti gynybiniai
grioviai, kurie anksčiau buvo užvirte, tad juos mūsų žemkasiai
sutvarkė, išvalė ir sutvirtino. Per griovius permesti pakelia-
mieji tilteliai. Dabartinės pilies sienos yra iš mūro, su mediniu
viršumi ir bokšteliais. Piliavietės viduj, be gyvenamųjų pasta-
tų, virtuvės ir sandėlių, kalėjimo ir koplyčios, yra dar aukštas
bergfrydo bokštas, iš kurio matosi labai toli, net už miesto ribų.
Bergfrydo stogą neseniai suremontavome – sargybiniai per lie-
tų nebešlampa ir gali akylai žvalgyti aplinką. Dar išvalėme ir
atnaujinome išvietės bokštą virš plataus, sujungto su mariomis
griovio, kuris yra šiaurės rytų pusėje. Nebesmirdi jis taip, nors
pilies dormitoriumo gyventojai juo nuolat naudojasi. Miesto
gyventojų nameliai sustatyti tvarkingais kvartalais su plačiomis
ir tiesiomis gatvėmis papilyje – rytuose ir šiaurėje nuo piliavie-
tės. Papilio namus iš rytų ir šiaurės pusės per pastarąjį pusmetį
apjuosėme mediniu palisadu ant sustumtų pylimų, o išorinė-
je palisado pusėje iškasėme gynybinius griovius. Palisadas su
grioviu pietuose atsiremia į Dangės vingį, o šiaurėje – į Žvejonės
upelį, Dangės intaką. Grioviu teka Dangės vanduo. Šis išorinis
palisadas su grioviu yra naujaisi įtvirtinimo įrenginiai, dar la-
biau saugantys Mėmelį nuo priešų, galinčių mus užpulti sausu-
ma. Palisadas per visą ilgį nusmaigstytas bokšteliais ir gynybos
aikštelėmis, įrengtomis ant dengto malksnomis parapeto. Visos

palisado medinēs dalys nutinkuotos molio ir kalkiņu mišiniu, taip apsaugant jas nuo ugnies. Pora tvirtų palisado vartų surešti iš ažuolo, kaustyto geležimi. Už vartų per griovius pastatyti tiltai skirti miesto žmonėms ir kariams patekti už miesto ribų. Vartus patikimai saugo sargyba.

Valteris, perėmęs lazdelę iš Dirko, parodė makete ir papasakojo apie gynybai paruoštų balistų vietas ant miesto palisado ir pilies sienų. Balistų Mēmelyje yra daugiau nei dešimt. Keletą tuzinų įvairių sviedinių joms artileristai paruošė ir saugo pilies arsenale. Tomo ir Valterio naujausi sukonstruoti sviediniai yra tie naujieji, padegamieji, – su virkdančiais dūmais, ir paprasti – tik dūminiai, rūkui sukelti ir priešui suklaidinti. Taip pat meistrai prigamino daug didstrėlių, o kariai su miesto gyventojais surinko didžiules krūvas akmenų balistomis svaidyti. Valteris apmokė artilerijos meno daugiau nei tris dešimtis karių.

Pulkininkas Cigleris papasakojo apie pilies karių pajėgas ir aplinkinių kuršių sąjungininkų pasiruošimą. Mēmelio įguloje dabar buvo trisdešimt riterių ir du šimtai penkiasdešimt jų pagalbininkų – ginklanešių ir landsknechtų. Dar galima priskaičiuoti keliasdešimt tarnų – stiprių, apmokytų vyrų, mokančių elgtis su ginklais. Taigi, iš viso įgulą sudarė apie tris šimtus trisdešimt skydų. Mēmelio miestelėnai buvo suformavę draugoves iš kelių būrių sargybinių ir tvarkos palaikytojų – iš viso apie šimtą skydų. O pavojui užklupus, Mēmelio piliečiai dar surinktų papildomai apie tris ar keturis šimtus karių. Bendros Mēmelio ir pilies karinės pajėgos siekė septynis aštuonis šimtus skydų. Gal iki tūkstančio... Aplink gyvenantys kuršiai prižadėjo pagelbėti ir savo pažadus jie pusėtinai vykdė. Keturi šimtai kuršių karių susirinktų Mēmelyje, kad padėtų miestui atsilaikyti prieš žemaičius. Tuos kuršių karius Cigleris aprens tvirtais šarvais ir duos jiems galingus vokiečių ginklus. Apylinkių kuršiai yra gerai apmokyti kovoti jungtiniuose būriuose kartu su mēmeliečiais. Tai jungtinės pajėgos.

Tomas papasakojo, kad su slaugėmis yra paruošęs pakankamai vaistų ir tvarsliaivos slaugyti tris ar keturis šimtus sužeistųjų. Turi daug gerų šilkinių siūlų žaizdoms siūti. Paruošti maišai raminamųjų arbatų mišinių, o rūsiuose stovi ašočiai spirito žaizdoms plauti. Neseniai pirkliai atplukdė lengvus ir tvirtus itališkus šarvus. Keli pilies riteriai juos nusipirko.

Vieną naują itališkų šarvų komplektą įsigijo Bernardas Harenas. Mėmelio ginklakaliai pritaikė juos jo stotui. Savo senuosius šarvus Bernardas padovanojo vienam pilies kariui. O Tomas iš tų pačių pirklių nusipirko keliolika puikaus aštrumo, ploniausio plieno skalpelių ir špitolininko žnyplių bei tvirtų žirklių. Turi Tomas ir tuzinus aštriausių gydytojo adatų. Tad kariams ir miesto žmonėms gydyti bei slaugyti jis yra pasiruošęs.

Miesto burmistras papasakojo visiems, kad beveik visi miesto vyrai ir jaunuoliai, galintys priešintis ginklu, turi pasiruošę namuose kalavijus, ietis, kirvius, arbaletus ir lankus su strėlėmis. Suskambus pavojaus varpui, labai greitai miestas virs bičių aviliu, kurie be baimės ginsis ir priešą gels skaudžiai.

Paskutinis prakalbo vikaras Paulius:

– Dievo tarnai savo avelių dvasią nuolat gydo. Jeigu išauš sunki paskutinė valanda, visi kunigai yra sutarę skubiai atleisti visiems nuodėmes bei tyras ir švarias sielas be kliūčių palydėti į... – vikaras pažvelgė viršun.

– Na, ten visada suspėsime. O dvasios ramybė ir teismo jausmas kariams labai svarbūs. Tada jų kalavijai stipriau kerta priešą, – papildė vikarą komtūras.

Taip baigėsi Mėmelio pilyje pasitarimas, visi atsisveikino ir palinkėjo vienas kitam stiprybės bei ramybės.

Mėmelis atsilaiko

1257 metų pavasarį Ivangėnų pilyje ir aplink ją išsibarsčiusiose kaimuose susirinko aštuonios vėliavos Algmino žemaičių kariaunos, iš viso apie tūkstantį aštuonis šimtus skydų. Atvyko žemaičių iš Kražių, Plungos, Ariogalos, Tverų, Kėdainių ir Raseinių. Raseiniečiai atsitempė ketvertą balistų. Girvydas pranešė, kad, kaip ir buvo planuota, tą pavasarį Saulės žemaičiai su sąjungininkais įsiveržė į Pietų Kuršą ir, verždamiesi link Goldingos, triukšmingai teriojo viską pakeliui, keldami didžiulę vietinių sumaištį. Mindaugo lietuvių septynios vėliavos nuėjo prie Ramigės pilies ir, nesulaukusios pilies skalvių džiaugsmingo priėmimo, dalį anų išžudė, o nusileidusius nusileidus lietuviams, priėmė savo globon. Po to lietuviai įsitvirtino Ramigės pilyje. Lietuviai su jiems pasidavusiais skalviais pilyje laukė, ar pasirodys kryžiuočiai iš Prūsijos pusės, ar persikels per Nemuną pagalba Mėmeliui.

1257 metų pavasario pabaigoje Algmino kariauna pajudėjo iš Karšuvos į vakarus. Ėjo jau gerai pradžiūvusiais keliais,

žaliuoti pradėjusiomis pievomis ir tamsiais miškais į vakarus, link Dangės žiočių. Vasaros pradžioje Algmino kariauna priartėjo prie Mėmelio pietrytinės pusės ir įkūrė stovyklą per ketvirtą dienos kelio nuo miesto ribų, tarp Mėmelio ir Minijos upės, pastarosios vakariniame krante, žaliuojančioje didžiulėje pievoje. Algmino kariai stovykloje išskleidė palapines ir susirentė pašiūres iš rąstų, skeltų lentų ir gyvulių odų. Pačią stovyklą aptvėrė vežimais, kurių su visa manta atsivežė visą galybę – kokį šimtą ar du.

Kai tik kariauna įsikūrė, Algminas su vėliavų vadais savo palapinėje planavo būsimą mūšį. Pasigirdo žirgų kanopų garsas ir kažkas garsiai bumbtelėjo. Netrukus Algmino kariaunos žvalgai į palapinę atitempė išsigandusį kruviną žmogų ir pastūmė jį link savo valdovo. Atitemptasis susmuko Algminui po kojomis:

– Va, sugavome šitą netoli mūsų stovyklos. Į nelaisvę paėmėme. Kipšas priešinosi, teko pamokyti. Bus šnipas! – raportavo žvalgas.

– Kas būsi ir kam tarnauji? – Algminas bakstelėjo bato nosimi į belaisvį, kuris gulėjo surištomis rankomis ir baugščiai žvalgėsi aplinkui. Vyras buvo skurdžiai apsirengęs, praplyšusiais batais, ant diržo matėsi tuščia peilio makštis. Jei peilį jis ir turėjo, tai Algmino vyrai atėmė.

– Esu Kąstis, iš vienkiamio piečiau jūsų stovyklos. Žemdirbys aš, žemę dirbu. Atėjau pasižiūrėti, kas netoli mano namų apsistojo, – atsakė belaisvis.

Belaisvis iš tiesų buvo vardu Kąstis, tik ne iš vienkiamio piečiau Algmino stovyklos, o iš Garisdos kuršių kaimo šiaurės rytuose. Garisdos kuršių vadas Grūstis pasiuntė Kąstį pasižvalgyti ir išsiaiškinti, kokia kariauna apsistojo jo gyvenvietės pašonėje, kelia atvykėliai grėsmę ar ne. Kąstis spėjo gerai pašniukštinti, kol buvo sulaikytas. Tik Algminui Kąstis nurodė visai kitą kryptį, kur jis neva gyveno, nes nenorėjo sukelti pavojaus savo kaimui – nežinia, kokie atvykusiųjų ketinimai.

Algminas pažiūrėjo į belaisvį, įsakė parodyti delnus. Kadangi Kaščio delnai buvo suskirdę ir murzini nuo medžioklės įrankių ir darbų lauke, priminė žemdirbio rankas. Algminas patikėjo ir įsakė paleisti suimtąjį. Šiam išėjus iš palapinės, vienam žvalgui nurodė atsargiai pasekti Kaštį, kur eis.

Kai Kaščiui sargybinis liepė eiti savais keliais, paleistasis pasitrynė užtirpusius riešus ir sparčia ristele pasileido link Minijos upės, tekančios netoli Algmino stovyklos. Priėjęs upę, nusileido skardžiu žemyn prie vagos, atsitūpė, nusiprausė veidą, rankas ir paėjo pakrante keliasdešimt žingsnių į šalį. Slapčia, nepasukdamas galvos, Kaštis akies kraštu žvilgtelėjo į raibuliuojantį upės paviršių. Jis išsyk pastebėjo skardžio viršuje jį sekantį žmogų. Kaštis suprato esąs sekamas, tad nutur-seno krūmais apaugusia Minijos pakrante į pietus – ten, kaip jis sakė sulaikiusiems, turėjo būti jo vienkiemis. Pabėgęs kelio galą, Kaštis užlipo ant skardžio, prisišliejo prie krūmais apžėlusio klevo ir apsižvalgė – persekiotojo nebuvo. Įsitikinęs, kad jo nebeseka, Kaštis pabėgėjo į netoliese augančio miškelio pakraštį, ten susirado prie medžio pririštą savo žirgą. Buvo čia jį palikęs, kai ėjo apžiūrėti Algmino stovyklos. Kaštis dar truputį luktelėjo, po to šoko į balną, paragino ristūną ir nujojo į pietus, prie upės brastos. Ten žirgas su raiteliu perbrido seklią brastą ir atsidūrė kitame krante. Kaščio žirgas užšuoliavo iš upės vagos į plataus lauko pakraštį ir galiausiai šuoliais pasileido į Garisda, plačiu lanku aplenkdamas Algmino stovyklą kitoje upės pusėje.

Tos dienos vidurdienį Kaštis – sveikas, tik šiek tiek skaudančiais šonais ir kruvina nosimi – jau stovėjo Garisdos pilaitės menėje priešais savo valdovą Grūstį.

Šalia Garisdos valdovo nuoširdžiai ir džiaugsmingai šypsodamasis stovėjo Mėmelio pilies riteris ir žvalgų vadas Karlas.

Kaštis nesutriko, nes Karlą pas Grūstį dažnai matydavo. Kaštis papasakojo vyrams viską, ką matė Algmino stovykloje.

Karlas pasivedė Grūstį į menės pakraštį ir pratarė:

– Kaip ir tarėmės, mūsų kariai ir miesto savanoriai atvyks pas tave dar šią naktį, juos priimsi – savo pilaitėje ar aplinkinėse trobose įkurdinsi. Tai bus tau apsauga ir pagalba, jei Algmino kariauna sumanys pulti ar plėšikauti, tavo žmonių turtą niokoti. Atsiųsiu tau tris vėliavas vokiečių karių.

Karlas grįžo į Mėmelio pilį ir komtūrai su Ciglieriu pranešė viską, ką sužinojo apie Algmino kariaunos stovyklą šalia Mėmelio. Dar tą patį vakarą komtūras surinko ir nusiuntė į Garisdą tris vėliavas pažadėtų pajėgų. Joms vadovavo patyręs karys Peteris. Į Mėmelį jau anksčiau buvo atvykusios kelios vėliavas sąjungininkų iš aplinkinių kuršių ir skalvių gyvenviečių, tad mėmeliečiai galėjo suteikti Garisdai pagalbą.

Tuo metu į Mėmelio pilį atėjo žinia iš Livonijos krašto magistro Burkhardo fon Hornhauzeno – pagalba vėluos, nes Livonijos šiaurės rytus puola Vladimiro kunigaikščio Aleksandro Neviškio pajėgos, o Livonijos Kuršo pietus apgulė žemaičiai iš Saulės su sąjungininkais.

„Laikykis, Bernardai, kiek tik gali. Kai iš savo kiemo priešus išvarysime, iš karto atskubėsime tau į pagalbą“, – tokį padaršinimą nusiuntė magistras.

Ne ką geresnė žinia atėjo iš Prūsijos brolių – Prūsijos krašto magistro Ditricho fon Groningeno. Prūsijos kryžiuočiai sėkmingai persikėlė per Nemuną ties Ragaine ir Kaustritenu, tik netikėtai įstrigo kitoje pusėje, prie Ramigės, nes iš pilies puolė stipri lietuvių įgula, įveldama skubančius pagalbon Mėmeliui Prūsijos kryžiuočius į ilgą ir varginančią kovą. Tai trukdo broliams judėti į pirmyn, nes palikti užnugaryje tokios stiprios lietuvių kariaunos Prūsijos broliai kryžiuočiai negali – būtų nesaugu.

„Laikykites, broliai mėmeliečiai, kai tik sutriuškinsime lietuvius Ramigėje, išsyk pas jus skubėsime“, – tokią žinią atsiuntė Prūsijos sąjungininkai.

Bernardas pasikvietė į pasitarimų kambarį Ciglerį, Valterį ir Karlą, susėdo visi prie Mėmelio apylinkių maketo ir, dėliodami padalinių figūreles, sugalvojo šitokį miesto ir pilies gynybos planą:

– Ant išorinio miesto papilio palisado parapeto Valteris tegul išrikiuoja dešimt balistų ir lankininkus su arbaletininkais. Taip artileristai atmuš prisiartinusias priešo pajėgas ir miestas laikysis, kiek gali. Jau vasara, ir kovos laukas priešais palisadą pradžiūvo, jis tvirtas ir sausas. Todėl kai tik bus įmanoma, mėmeliečių raitelių vėliavos ir pėstieji kariai, suformavę „kiaulių galvas“, dengiami šaulių ir balistų šūvių, staigiai ir netikėtai atakuos ir naikins Algmino pagonis, kai anie taps pernelyg drąsūs ir daug jų susirinks šalia palisado.

Laimei, Dirkas suspėjo pastatyti išorinį palisadą rytuose nuo Dangės iki Žvejonės ir taip atsitvėrė gerą gabalą žemės. Geriamojo vandens šulinių mieste yra pakankamai. Mariose pilna vandens ir žuvies, be to, marios miestą saugo iš vakarų pusės. Pavasarinio derliaus gėrybių – pilni aruodai. Mieste daržų, vištidžių ir tvartų yra daug. Mėmelis apsuptas gali ilgai išsilaikyti. Svarbu, kad tik sviedinių balistoms ir strėlių lankams ir arbaletams užtektų. Garisdoje įsitvirtinusios trys vokiečių vėliavos tegul tyliai laukia, kol ateis laikas ir galės iš užnugario gerai pakutenti priešą.

Praėjo dvi dienos. Trečią dieną, auštant, Algmino kariuomenė pasiruošė Mėmelio šturmui.

Į kovines rikiuotes išsirikiavo raiteliai ir pėstininkai, pilnas dėtuves strėlių prisidėjo lankininkai. Akstininkai pasiruošė svaidomas ietis. Keturios balistos buvo paruoštos gabenti prie Mėmelio sienų. Balistų artileristai į vežimus prikrovė pilnus kubilus deguto padegamosioms didstrėlėms. Pėstininkai pasiruošė stumtuvus, kopėčias ir žabų ritinius grioviams užpilti ir sienomis įveikti. Buvo nukirsti ir į vežimus sukrauti rąstai su šlapiomis odomis ir sudrėkintomis malksnomis – jie reikalingi apgulties bokštui pastatyti. Taranai irgi laukė savo valandos. Algmino vėliavos grėsmingai priartėjo prie Mėmelio. Žemaičių kariai sumontavo balistas ir baigė montuoti apgulties bokštą.

Išaušo vaiskus vasaros rytas. Dangaus žydrynėje čireno vieversys, kviesdamas visus atsibusti ir keltis. Algminui davus komandą, viena vėliava ginkluotų lankais lengvųjų žemaičių raitelių nuskriejo plačiu lauku link Mėmelio miesto išorinio palisado. Priartėję raiteliai strėlių debesimi apšaudė gynėjus. Mėmeliečiai atsakė taikliais strėlių šūviais. Krito dešimt gynėjų ir penkiolika žemaičių žirgų pasuko atgal nuo sienos, vilkdami balnakilpėse įstrigusius raitelių kūnus.

Virš lauko tingiai sklendę krankliai smalsiai sužiuro žemyn – prasidėjo įdomūs mirties žaidimai. Keisti tie žmonės kartais būna. Vienas kitą žudo, bet nelesa grobio, degina kūnus arba užkasa giliai žemėn. Gal taip atsargas kaupia ar sėklą sodina, kad nauji žmonės žemėje išaugtų?

Algminas susirūpinęs žvelgė į pro šalį žirgų tempiamus karių kūnus, nusmaigstytus strėlėmis, ir davė komandą kitai raitelių vėliavai pakartoti puolimą, dar kartą atakuojant ir apšaudant Mėmelio palisadą. Dabar raiteliai žinos, kur nukreipti strėlių smaigalius. Iš paskos raiteliams Algminas įsakė, prisidengus skydais, eiti mūšin trims pėstininkų vėliavoms: šauliams ir kirviais bei kalavijais ginkluotiems kariams. Pėstininkams pridengus, žemaičių vadas nurodė prie palisado pristumti balistas ir sumontuotą apgulties bokštą. Šalia jo žemaičiai turėjo pristumti ir odomis bei malksnomis dengtus taranus. Dvi dešimtys žemaičių dar pasigriebė žemių stumtuvus ir žabų ritinius – pasiruošė užpilti gynybinį griovį priešais palisadą. Kovos lauke krikdami grasinimus priešui, žemaičiai pajudėjo vieningai ir aršiai.

Priartėjusius žemaičius Mėmelio kariai apšaudė lankų ir arbaletų strėlių lietumi. Valterio artileristai balistas užtaisė akmenų krepšiais ir didstrėlėmis ir taip sėkmingai šienavo priešakinės puolančiųjų gretas. Žemaičių kariai patyrė nuostolių, bet jiems pavyko prie palisado pristumti paskubomis sumontuotą apgulties bokštą, kuriame įsitaisę lankininkai taikliai apšaudė palisado parapete ir aikštelėse besiginančius Mėmelio gynėjus. Krito keliolika gynėjų.

Apžvelgęs mūšio vietą, komtūras Bernardas pamatė iš apgulties bokšto padarytą žalą. Jis taip pat pastebėjo, kad šalia bokšto pastatytos keturios žemaičių balistos užtaisytos didstrėlėmis, kurių pakulas žemaičiai jau padegė.

Palisado rąstai sudrebėjo nuo taranų smūgių – tapo aišku, kad žemaičiai kai kur jau užpylė griovį ir pradėjo daužyti sieną. Apgulties bokšte pasirodė pulkelis kalavijais ir kirviais ginkluotų užpuolikų. Tuoj jie permes tiltelį į palisadą ir per sieną pasipils nesulaikomas srautas priešo karių! Mėmeliui iškilo didžiulė grėsmė.

Staiga pasigirdo iššautų padegėtų didstrėlių šurpinantys garsai:

Žiugžd...Žiugžd... Nuskrido keturi ugnies liežuviai virš palisado ir pataikė į miesto namų stogus. Tie užsiliepsnojo, o miestiečiai puolė gesinti. Bernardas nurodė Cigleriui sutelkti būrį stipriausių karių ir kuo greičiau pašalinti šią grėsmę:

– Prieš apgulties bokštas turi būti kuo greičiau atitrauktas nuo palisado ir nuverstas žemėn, o balistos nutildytos.

Cigleris per vartus ir nuleistą tiltą išvedė porą vėliavų karių su kalavijais, ietimis ir kirviais ir dar dvi vėliavas lengvų raitelių. Prisidengdamas ant palisado įsitaisiusių šaulių apsauga, surikiavo karius į „kiaulės galvą“, ir ši formuotė, žvangėdama metalu, pajudėjo link apgulties bokšto ir jį apsupo. Užvirė įnirtingas mūšis dėl žemės plotelio aplink tą bokštą. Lengvieji kryžiuočių raiteliai suko ratus aplink žemaičių apgulties bokštą su balistomis šalia, neleisdami prisiartinti priešo pagalbai. Apgulties bokšte buvusiems žemaičių kariams pavyko iš bokšto per mesti tiltelį ant miesto sienos, bet tuo pasinaudojo ne jie, o kitoje pusėje išdygę gynėjai su išgalastais vokiško plieno kalavijais ir aštriomis ietimis.

Vokiečiai nukovė ir nustūmė žemėn porą žemaičių, slinkusių tilteliu, perbėgo į apgulties bokštą ir jį užėmė. Apačioje bokštą apsupę sunkieji vokiečių kariai kontroliavo padėtį, jiems padėjo aplink ratus sukantys lengvieji kryžiuočių raiteliai.